

Aprendre lèxic a l'era digital: una qüestió de selecció i d'ús estratègic de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC)

37es Jornades Internacionals per a Professorat de Català

—

Anthony Rancourt

Problemàtica

- ❖ Les **TIC** ofereixen diverses oportunitats per aprendre lèxic en diferents contextos, però **les directrius per incloure-les a l'aula no estan ben definides**.
- ❖ A més, els docents no sempre disposen de les **eines i competències digitals per aprofitar el ple potencial de les TIC** per fomentar un **aprenentatge de lèxic durador** (Budiman, 2020; Fominykh, Shikhova, Soule, Perifanou i Zhukova, 2021).
- ❖ Un altre aspecte a tenir en compte **és l'ús dels traductors automàtics i la intel·ligència artificial**, especialment en els cursos a distància, ja que **poden dificultar el desenvolupament d'estratègies d'aprenentatge eficaces** en els aprenents.

Objectius

- ❖ Desenvolupar una **eina digital formativa** que permeti als docents **guiar els seus estudiants** en la millora de l'aprenentatge de vocabulari, utilitzant les TIC de manera efectiva i duradora.
- ❖ Oferir una guia de **selecció i ús de les TIC** que tingui en compte els **diversos aspectes implicats en el procés d'ensenyament-aprenentatge del lèxic**.
- ❖ Buscar una **alternativa als traductors** que sigui **més eficaç i atractiva** per a l'alumnat.

Marc teòric

**Aprenentatge
del lèxic**

**Les TIC en
LE**

Aprenentatge del lèxic

Emmagatzematge de les unitats lèxiques (UL) en el *mental lexicon*

- Procés constructiu i gradual que **implica 4 processos cognitius**:
 - **Percepció**: Percebre i descobrir les unitats lèxiques en exposar-se a l'input.
 - **Comprensió**: Accedir al significat de les unitats lèxiques desconegudes.
 - **Retenció**: Construir l'entrada lèxica (memòria a curt termini).
 - **Retrobament**: Ús significatiu i productiu de les UL (memòria de llarg termini).
- Estaire (2007), Gómez Molina (2004), Katamba (2004), Lahuerta y Pujol (1996), Ma (2014) i Nation (2001), Tarrés (2017) i Thornbury (2002, 2019).

Les TIC en LE

***Input* autèntic**

La web proporciona textos, vídeos, àudios i molt més en la llengua estrangera (LE).

Autonomia i ubiqüitat

Permeten aprendre en qualsevol moment, lloc i context.

Accés a recursos potents

La majoria dels diccionaris tenen una versió digital, hi ha diversos correctors ortogràfics, subtítols bilingües, etc.

Competències i estratègies digitals

Els docents han de potenciar el desenvolupament d'estratègies d'aprenentatge en l'ús de TIC i guiar els alumnes en aquest procés.

➤ Asenjo (2012), Bayés i Montmany (2012), Cobo Romaní i Moravec (2011), Cope i Kalantzis (2009, 2017)

Primera aportació: eina digital fomativa

- ❖ Catàleg interactiu que conté 90 TIC organitzades per a facilitar la tasca docent i la selecció d'eines tecnològiques.
- ❖ Conté una guia d'ús per a cada eina.

Nota a mi mateix: Anthony, ves al gra. Ensenya'ls aquesta eina per a despertar el seu interès i fomentar les futures col·laboracions, però recorda que no es tracta del punt principal de la teva presentació. Gràcies per la teva comprensió.

Eina digital formativa

The image shows a screenshot of a website interface. On the left is an orange sidebar menu with the following items: 'Percepció', 'Comprensió' (highlighted with a black arrow), 'Adaptar l'input', 'Registrar', 'Cercar informació', and 'Retrobament i ús productiu'. The main content area is titled 'Tecnologies per a l'aprenentatge del català / Comprensió' and contains a grid of four tool cards: 'Rememberry', 'Language Reactor', 'Google Lens', and 'Diccionaris catalans'. Each card displays the tool's logo, name, a list of functions, and a URL. The 'Diccionaris catalans' card is highlighted with a red border. Below the grid, there are four 'GUIA D'ÚS' (User Guide) links corresponding to each tool.

Tool Name	Functions	URL	User Guide
Rememberry	Traductor integrat, Targetes didàctiques	https://chrome.google.com/webstore...	GUIA D'ÚS
Language Reactor	Traductor integrat, Diccionari integrat	https://www.languagereactor.com/ca...	GUIA D'ÚS
Google Lens	Cercador, Reconeixement òptic	https://lens.google/	GUIA D'ÚS
Diccionaris catalans	Traductor integrat, Conjunt d'URL	https://chrome.google.com/webstore...	GUIA D'ÚS

Accés a l'eina: <https://airtable.com/shrD5WmwNzkHTEv3S>

Segona aportació: diccionari integrat

- ❖ Recollint les eines per a la comprensió, ens vam adonar que en faltava una de més eficaç i ràpida que els traductors automàtics.
- ❖ Per això, vam desenvolupar una extensió del navegador per a cercar paraules de manera instantània en els diccionaris del grup Enciclopèdia.

Accés a l'eina:

<https://chrome.google.com/webstore/detail/diccionaris-catalans/ncepigaffjbpceplnbbihbfmhamobkkd?hl=ca>

Diccionaris catalans

Logotip i presentació

Diccionaris catalans simplifica el procés de cerca de paraules noves utilitzant recursos lingüístics fiables de manera instantània.

Tipus de TIC i compatibilitat

>Extensió del navegador web

chrome

Microsoft Edge

Firefox

Pròximament

Ubicació

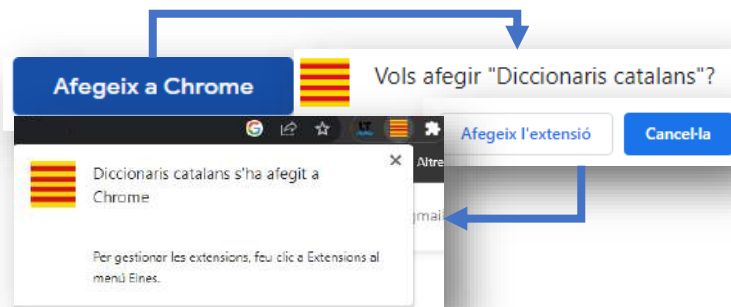
<https://chrome.google.com/webstore/detail/diccionaris-catalans/ncepigaffjbpceplnbbihbfmhamobkhd?hl=ca>

Instal·lació i requisits

Requisits

1. Ordinador i accés a internet
2. Navegador web (Chrome)

Instal·lació

Activitats

Activitats principals

1. Cercar paraules en català en el diccionari sense haver d'obrir cap pàgina web (clic dret o fent servir el cercador de l'extensió).
2. Cercar l'equivalent en la L1.
3. Fer traduccions inverses (L1 al català).
4. Consultar l'historial de cerques per a revisar.

Estratègies

Estratègies metacognitives

1. Tenir l'extensió activada per a les cerques.
2. Fixar objectius (quantes i quines paraules hauria de buscar, ...)
3. Revisar l'historial de cerca per a consolidar l'aprenentatge.
4. Ésser conscient que és més ràpid que l'ús d'un traductor i més fiable.

Com funciona?

- ❖ Obrir l'extensió. →
- ❖ Escriure la paraula i fer clic sobre la lupa. →
- ❖ Automàticament, s'obre una pestanya nova amb la paraula.
- ❖ Si l'aprenent vol accedir a un diccionari en la seva L1, pot triar-ne un dins la secció “traducció inversa”.

Altres adreces d'interès

Diccionaris catalans

Definició i traducció

Escriu la paraula aquí

GDLG diccionari.cat
català » fr/al/angl/cast/it

Traducció inversa

fr/cat Diccionari francès-català al/cat Diccionari alemany-català
angl/cat Diccionari anglès-català cast/cat Diccionari castellà-català

Historial de cerca

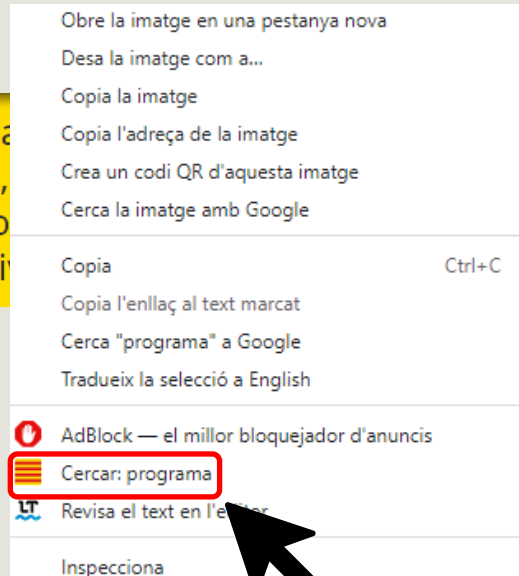
Buida l'historial

Com funciona?

- ❖ Una altra opció és fer clic amb el botó dret perquè apareguin les opcions del navegador, i triar l'opció “cercar”:

Katalonski és un programa de televisió ca
músic islandès Halldór Már. producció,
han après el català, tot i que a vegades no
Haldor va parlar amb estudiants de la Uni

18 a TV3, presentat pel
a història d'estrangers que
n va visitar el Quebec, en

cerca per entrada

Obra

Gran Diccionari de la llengua cat: ▾

Cerca

Cerca per entrada

Cerca en tot el diccionari

■ programa

Etimologia: del ll. td. *programma*, -ātis, i aquest, del gr. *próγραμμα* ‘anunci, publicació escrita’ 1a font: 1803, DEst.

masculí

1. Enunciació d'allò que hom vol fer.
2. Enunciació i definició dels objectius i de les modalitats d'una activitat industrial, financera o política, d'un projecte arquitectural, d'urbanisme, etc.
3. Projecte i realització d'una empresa específica d'una certa envergadura que hom determina en l'espai, el temps i els recursos. *Un programa de recerca*

Historial de cerca

Diccionaris catalans

Definició i traducció

Escriu la paraula aquí

 diccionari.cat
català » fr/al/angl/cast/it

Traducció inversa

 Diccionari francès-català **Diccionari** alemany-català

 Diccionari anglès-català **Diccionari** castellà-català

Historial de cerca

programa (12/7/2023 - 12:16:20)

 Buida l'història

Conclusió i perspectives de futur

- ❖ El **catàleg** desenvolupat pot ajudar els docents a **seleccionar diverses TIC** per a les seves classes.
- ❖ Les **guies** poden facilitar la tasca docent per a **incloure les TIC a l'aula i fomentar-ne l'ús estratègic**.
- ❖ **Recollir les eines disponibles en línia** pot ajudar-nos a reflexionar sobre les **mancances davant dels nous reptes** que planteja l'ensenyament a l'era digital.
- ❖ **L'extensió** desenvolupada n'és un bon exemple, ja que ofereix una **alternativa en català als traductors automàtics**.

Gràcies!

Referències

Asenjo, Elena, Mikel Asensio y María Rodríguez-Moneo (2012): “Aprendizaje informal”, *SIAM*, 2, pp. 39-53.

Budiman, Asep (2020): “ICT and Foreign Language Learning: An Overview”, *Tarling: Journal of Language Education*, 3, 2, pp. 245-267.

Cobo Romani, Juan Cristóbal, y John W. Moravec (2011): *Aprendizaje invisible: hacia una nueva ecología de la educación*, Barcelona, Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona.

Cope, Bill, y Mary Kalantzis (eds.) (2017): *e-Learning Ecologies: Principles for New Learning and Assessment*, London, Routledge.

Cope, Bill, y Mary Kalantzis (2009): “Ubiquitous learning: An agenda for educational transformation”, *Ubiquitous learning*, Illinois, University of Illinois Press Champaign, pp. 3-14.

Estaire, Sheila (2007): “Tareas para reciclar el léxico y ampliar sus redes asociativas”, *Actas del Programa de formación para profesorado de Español como Lengua Extranjera*, Múnich, Instituto Cervantes, pp. 400-413.

Fominykh, Mikhail, Elizaveta Shikhova, Maria Victoria Soule, Maria Perifanou y Daria Zhukova (2021): “Digital Competence Assessment Survey for Language Teachers”, en Panayiotis Zaphiris y Andri Ioannou (eds.), *Learning and Collaboration Technologies: New Challenges and Learning Experiences*, Cham, Springer International Publishing, pp. 264-282.

Gómez Molina, José Ramón (2004): “Las unidades léxicas del español”, *Carabela*, 56, pp. 27-50.

Referències

Katamba, Francis (2004): English words: structure, history, usage, London, Routledge.

Lahuerta Galán, Javier, y Mercé Pujol Vila (1996): “El lexicón mental y la enseñanza del vocabulario”, en La enseñanza del léxico como lengua extranjera: homenaje a Anton e Inge Bemmerlein, Madrid, Iberoamericana, pp. 117-129.

Ma, Qing (2014): “A Contextualised Study of EFL Learners’ Vocabulary Learning Approaches: Framework, Learner Approach and Degree of Success”, Journal of Asia TEFL, 11, 3, pp. 33-71.

Ma, Qing (2017): “Technologies for teaching and learning L2 vocabulary”, en The handbook of technology and second language teaching and learning, Wiley Online Library, pp. 45-61.

Nation, Paul (2001): Learning vocabulary in another language, The Cambridge applied linguistics series, Cambridge/New York, Cambridge University Press.

Román-Mendoza, Esperanza (2018): Aprender a aprender en la era digital: tecnopedagogía crítica para la enseñanza del español LE/L2, London/New York, Routledge.

Tarrés, Iñaki (2017): “Categorización y combinatoria: algunas preguntas sobre el funcionamiento del sistema léxico”, en Francisco Herrera (ed.), Enseñar léxico en el aula de español. El poder de las palabras, Barcelona, Difusión, pp. 45-59.

Thornbury, Scott (2002): How to teach vocabulary, Harlow, Longman/Pearson.

Thornbury, Scott (2019): “Learning language in chunks”, Part of the Cambridge Papers in ELT series, 2019, pp. 1-21.